

ZDENKO JAJČEVIĆ**(Zagreb, 4. 7. 1946. - Samobor, 30. 6. 2011.)**

Foto: HRVATSKI ŠPORTSKI MUZEJ

Veliki športaš i čuvar hrvatske športske baštine

Zdenko Jajčević bio je jedna od najznačajnijih ličnosti u našem športu. Iznimno uspješan i svestran športaš, reprezentativac, trener, športski sudac, dužnosnik, profesor povijesti športa, osnivač i prvi ravnatelj Hrvatskog športskog muzeja

Prije godinu i pol dana, na mjestu urednika Povijesti hrvatskog športa, naslijedila sam, prema njegovoj vlastitoj želji, Zdenka Jajčevića. Svojeg profesora, poslodavca, mentora i - prije svega - prijatelja.

Zdenko Jajčević bio je, bez imalo sumnje, jedna od najznačajnijih ličnosti u hrvatskom športu. Iznimno uspješan i svestran športaš, reprezentativac, trener, športski sudac, dužnosnik, profesor povijesti športa, osnivač i prvi ravnatelj Hrvatskog športskog muzeja.

Često se za pojedine ljude olako rabi taj izraz, ali Zdenko je zaista bio „živuća enciklopedija“ povijesti hrvatskog športa, i to znaju svi koji su ga ikada sreli. Živio je potpuno uronjen u šport - svakodnevno trenirajući, proučavajući povijest športa i filozofski promišljajući i raspravljajući o svim njegovim aspektima. Zapravo je svojim životom utjelovio onaj najljepši športski, olimpijski ideal.

Kao trener, profesor na fakultetu i ravnatelj muzeja,

zadužio je, bez pretjerivanja, stotine ljudi; on je bio čovjek koji je uvijek i svima izlazio u susret, nikada nikome nije odbio pomoći. Sve što je postigao u životu postigao je na najteži mogući način - ogromnim radom, trudom i samoodricanjem, potpuno samozatajno i skromno. Nikada se nije isticao, nije držao do formalnosti, nije čak znao niti preuzeti zasluge za svoj trud.

Nažalost, nerijetko je taj trud i ostao nedovoljno priznat. Do kraja života, doslovno do posljednjeg daha, ostao je vjeran i uporan u svojim idealima. Spartanski discipliniran, vježbajući svakodnevno već i kada ga je bolest potpuno svladala, radio je uporno na istraživanju povijesti i novom stalnom postavu Hrvatskog športskog muzeja.

Njegovim odlaskom nastala je ogromna praznina u hrvatskoj športskoj muzeografiji i historiografiji, ali najviše u životima ljudi koji su imali doticaja sa njim. Svojom dobrotom sve nas je zadužio.

Ana Popovčić

Zdenko Jajčević, kao i većina nadarenih vizionara, nije uspio završiti svoje veliko djelo. Umro je u 65-oj godini života na dužnosti ravnatelja Hrvatskog športskog muzeja. Gotovo puni radni vijek posvetio je skupljanju, slaganju i klasificiranju bogate povijesne baštine hrvatskog športa koja je, ponegdje, sebično ili pak ljubomorno čuvana u obiteljskim zbirkama odnosno u ropotarnicama športskih saveza i ustanova. Želio je da športaši koji su svojim ostvarenjima plijenili svijet, baš kao i osobe koje su ostavljale tragove u svojoj domovini, budu dostupni generacijama kao uzori trajnih vrijednosti, a da njihova djela budu dokazi o tjelovježbi i športu, o putu od fanatizma i entuzijazma do društvene djelatnosti.

„Športska ostvarenja i djela ne smiju ostati samo obiteljska uspomena“ - znao je Zdenko spomenuti kad bi naišao na nerazumijevanje posjednika trofeja ili dokumentacije što je nekomu pripala nasljedstvom, a ne ostvarenjem. Veliki ljudi kao i njihova djela su javno dobro svakog naroda kojeg su predstavljali na natjecanjima ili su pak dokazi športskih prapočetaka o kojima, više od ostalih, svjedoče Ivan Tomašić svojim djelom „Gimnastičke igre“ i Franjo Bučar svojim praktičnim djelovanjem na športskom planu te naravno - plejada športaša koja je stajala na postolju ispod zastave.

Uistinu, što napisati o Zdenku Jajčeviću? Pisati o njemu kao športašu i osobi ili o piscu i zaljubljeniku u tjelesne aktivnosti? O njegovim djelima? U športu je bio državni reprezentativac, trener višestrukog prvaka države i izbornik ragbijaške reprezentacije. Predavao je povijest športa na Fakultetu za fizičku kulturu, organizirao je mnoge manifestacije za populariziranje tjelovježbe i športa, priređivao izložbe, uređivao priloge i bio član brojnih redakcija te autor priloga iz povijesti športa, kao i neumorni organizator obljetnica bogate povijesti hrvatskog športa.

Malo što ili gotovo ništa se nije moglo uraditi bez Zdenka. Pisac članaka, autor knjiga i suradnik monografija, scenarist, autor tv emisija i publicist Zdenko Jajčević, osebujna je športska figura neizbrisivih tragova svoga plodna rada što su se kretala od časopisa i publicistike, pa sve do enciklopedijskih izdanja koje je osobno uređivao.

Od amaterskog entuzijazma do muzejske ustanove Zdenko Jajčević je prolazio Scile uvjeravanja i Haribde ostvarenja o kojima svjedoči moćan fundus medalja, plakata, rekvizita, pehara i raznovrsne opreme što ih čuva Hrvatski športski muzej.

Za svoj rad nagrađen je brojnim nagradama i, doslovce, zapljusnut zahvalnicama. Nositelj je odlikovanja Danice Hrvatske s likom Franje Bučara. Dobitnik je godišnje Državne nagrade Franjo Bučar i vjerujemo da će posthumno biti nagrađen nagradom za životno djelo Franjo Bučar.

Poštovani profesore Jajčeviću, dragi naš Zdenko, hvala ti!

Željko Mataja

ZDENKO JAJČEVIĆ rođen je 4. srpnja u Zagrebu, gdje je završio osnovnu i srednju školu

- 1973. diplomirao na Fakultetu za fizičku kulturu
- 1978. - 1984. stručni suradnik u redakciji Sportskog leksikona, Jugoslavenskog leksikografskog zavoda
- od 1984. - kustos u Muzeju fizičke kulture Hrvatske (od 1990. Hrvatski športski muzej)
- od 1989. vanjski suradnik, a od 1991. viši predavač za predmet Povijest športa na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu i Splitu i Višim trenerskim školama u Zagrebu, Osijeku, Puli i Kiseljaku
- 1996. - 2000. scenarist 11 televizijskih emisija s temama iz povijesti športa
- 1984. - 1990. tajnik Komisije za povijest športa SFK Hrvatske;
- 1991. - 1998. tajnik Hrvatskog društva za povijest športa
- autor 46 članaka u časopisu Povijest športa i preko 500 članaka s temama iz povijesti športa u različitim revijama i dnevnim novinama
- urednik nekoliko monografskih i periodičkih izdanja
- suradnik u 8 izdanja Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža (preko 2000 objavljenih članaka) i u desetak drugih monografskih izdanja
- 2003. inicijator osnivanje Sekcije za povijest tjelovježbe i športa pri Hrvatskom nacionalnom odboru za povijesne znanosti (moderator Sekcije za povijest športa na 2. i 3. Kongresu hrvatskih povjesničara 2004. u Puli i 2008. u Supetru na Braču)
- autor projekta stalnog izložbenog postava na Kineziološkom fakultetu (1998.)
- autor koncepta izložbenog postava Muzejsko - memorijalnog centra Dražen Petrović (2005.)

Športska biografija:

- 1965. - 1985. igrao za momčad Ragbi kluba Zagreb (oko 800 utakmica)
- 11 nastupa za ragbi reprezentaciju Jugoslavije
- 1968. - 77. učitelj plivanja u dječijim odmaralištima Centra za fizičku kulturu u Preku i na otoku Silbi
- od 1974. - 1994. i 1997. trener u Ragbi klubu Zagreb sa kojim je 7 puta osvojio državno prvenstvo (1975.- 78.; 1980.- 81. i 1994.) i 3 puta Kup (1974., 1980. i 1981.)
- 1975.- 76., 1980. i 1982.- 1988. trener ragbi reprezentacije Jugoslavije
- prvi izbornik Hrvatske ragbi reprezentacije (1990. - 1993.)
- 2000. - 2005. trener Prvog ženskog ragbi kluba Viktorija
- 2003. izbornik hrvatske ženske ragbijaške reprezentacije na prvom PE u ragbiju VII. u Lunelu (7. mjesto)
- 2004. izbornik hrvatske ženske ragbijaške reprezentacije na drugom PE u ragbiju VII. u Limogesu (7. mjesto)

Monografska izdanja:

- Dvadeset godina Ragbi kluba Zagreb, Ragbi klub Zagreb, Zagreb, 1984.
- Sportska publicistika u Hrvatskoj, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb, 1987.
- Sto godina skijanja u Zagrebu, Zagrebački skijaški savez, Zagreb, 1994.
- Kratka povijest tjelesnog vježbanja i športa, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, 1997.
- Olimpijada, olimpijske igre, olimpiizam, Hrvatski športski Muzej, Zagreb, 2000.
- Leteće krilo, Hrvatski športski Muzej, Zagreb, 2001.
- Stoljeće stolnog tenisa u Hrvatskoj, Hrvatski stolnoteniski savez, Zagreb, 2002.

- 50 godina ragbija u Zagrebu, Zagrebački ragbijaški savez, Zagreb, 2004.
- Četrdeset godina Ragbi kluba Zagreb, Hrvatski športski Muzej, Zagreb, 2004.
- Izložbe za 60. godina ZKS, Zagrebački košarkaški savez, Zagreb, 2005.
- Na putu olimpiзма – Hrvatski olimpijski odbor 1991. – 2006., HOO, Zagreb, 2006. (ko-autor)
- Olimpizam u Hrvatskoj, Libera Editio, Zagreb, 2007.
- Antičke olimpijske igre i moderni olimpijski pokret do 1917. godine, Libera Editio, Zagreb, 2008.
- 225 godina športa u Hrvatskoj, Streljački savez Osječko-baranjske županije, Osijek, 2010.
- Povijest športa i tjelovježbe, Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2010.
- Stoljeće hrvatskog vaterpola, Hrvatski vaterpolski savez, Zagreb, 2010. (ko-autor)
- Zlatna knjiga hrvatskog kajakaštva na divljim vodama, Kanu klub Končar i Libera Editio, Zagreb, 2011. (ko-autor) – u tisku

Autorske izložbe:

- 25. godina Fakulteta za fizičku kulturu, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, prosinac 1984.
- Šalata- dragulj zagrebačkog športa, Šalata, Zagreb, siječanj 1988.
- 30. godina Fakulteta za fizičku kulturu, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, prosinac 1989.
- Hrvatska športska fotografija, u sklopu manifestacije Partizanski olimp, Foča, lipanj 1990.
- 100. godina Međunarodnog olimpijskog odbora, Muzej Mimara, Zagreb, lipanj 1994.
- Sto godina skijanja u Zagrebu, Starogradska vijećnica, Zagreb, prosinac 1994.

- Sto godina Tečaja za učitelje gimnastike, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, prosinac 1994.
- Olimpijski plakat, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, prosinac 1994.
- Sto godina olimpiзма u Hrvatskoj, Zagrebački velesajam, Zagreb, travanj 1995.
- 120 godina Hrvatskog sokola, Hrvatsko narodno kazalište, Zagreb, srpanj 1995.
- Devedest godina hrvanja u Zagrebu, Školska sport.dvorana Peščenica, Zagreb, travanj, 1995.
- Olimpizam u Hrvatskoj, Muzej Mimara, Zagreb, prosinac 1995.
- Razvoj športa u Hrvatskoj, Zagrebački velesajam, Zagreb, 26 - 31. ožujak 1996.
- 100 godina olimpijskih igara, Knjižnica Marija Jurić Zagorka, Zagreb, svibanj 1996.
- Olimpizam u Hrvatskoj, stručni skup Alpe – Jadran, Rovinj, svibanj 1996.
- Tečaj za učitelje gimnastike, Ljetne škole pedag., Hotel Montauro u Rovinju, lipanj 1997.
- Tečaj za učitelje gimnastike, Konferencija “Kineziologija - sadašnjost i budućnost” u Dubrovniku, rujanj 1997.
- 125. godišnjica osnivanja Hrvatskog sokola, Knjižnica Medveščak, Zagreb, listopad 1998.
- XIX. stoljeće - stoljeće športa, dućan Standard konfekcije u Ilici 20, Zagreb, svibanj 1999.
- VIII. Mediteranske igre (stalni postav), Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, lipanj 2000.
- Veliki i mali rukomet, Dom sportova, Zagreb, travanj 2000.
- Rukomet i Atletika (stalni postav), Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, ožujak 2000.
- Hokej na ledu i Sklizanje (stalni postav), Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, rujanj 2001.
- Skijanje i Biciklizam (stalni postav), Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, prosinac 2001.
- Odbojka i Automobilizam (stalni postav), Fakul. za fizičku kulturu, Zagreb, travanj, 2002.
- Zlatna pirueta, Dom sportova, Zagreb, studeni, 2002.
- 30 godina Doma sportova, Dom sportova, Zagreb, studeni 2002.
- Veslanje i kajakaštvo (stalni postav), Kineziološki fakultet, Zagreb, prosinac 2002.
- Franjo Bučar, Streličarstvo, Športovi na vodi i Ritmičko - športska gimnastika (stalni postav), Kineziološki fakultet, ožujak 2003.
- Hrvatski sokol i Tjelesni odgoj (stalni postav), Kineziološki fakultet, Zagreb, rujanj 2003.
- Košarka, Nogomet i Tenis (stalni postav), Kineziološki fakultet, Zagreb, travanj 2004.
- 60. godina Zagrebačkog košarkaškog saveza, Muzej Mimara, prosinac 2005.

Nagrade:

- Nagrada SFK Trešnjevka, (1985.)
- Zlatna značka SD Zagreb, (1986.)
- Certifikat MOO - a (1994.)
- Zahvalnica Gradske knjižnice u Zagrebu (1997.)
- Značka Društva pedagoga fizičke kulture SR Hrvatske (1994.)
- Državna nagrada športa Franjo Bučar (2001).
- Red Danice Hrvatske s likom Franje Bučara (2006.)
- Nagrada Matija Ljubek (2006.)